

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ Т. Д. ДЕМ'ЯНЮК

У статті на основі аналізу біографії, документів, спогадів колег, однодумців, учнів і рідних представлено науково-педагогічний портрет сучасного українського педагога Т. Д. Дем'янюк, в основу якого покладено такі основні характеристики: напрям та сфера педагогічної діяльності; педагогічна майстерність; світогляд; особисті якості; взаємодія з колегами та учнями. З'ясовано, що Тамара Дмитрівна була знаковим, високоосвіченим, професійним, інноваційним, креативним, високоморальним науковцем і педагогом. Доведено, що науково-педагогічний портрет дослідниці у багатьох чинниках є свідченням досягнення професійних вершин, які можуть слугувати ідеальним образом не лише для нинішніх, а й майбутніх поколінь педагогів і науковців.

Ключові слова: науково-педагогічний портрет, Тамара Дмитрівна Дем'янюк, науковець, педагог, науково-педагогічна діяльність.

В статті на основі аналізу біографії, документів, воспоминаний колег, единомышленников, учеников, родних представлено науково-педагогічний портрет сучасного українського педагога Т. Д. Дем'янюк, в основу якого покладено такі основні характеристики: направление и сфера педагогической деятельности; педагогическое мастерство; мировоззрение; личные качества; взаимодействие с коллегами и учениками. Установлено, що Тамара Дмитрівна була знаковим, високоосвіченим, професійним, інноваційним, креативним, високоморальним науковцем і педагогом. Доведено, що науково-педагогічний портрет дослідниці у багатьох чинниках є свідченням досягнення професійних вершин, які можуть слугувати ідеальним образом не тільки для нинішніх, а й майбутніх поколінь педагогів і учеників.

Ключевые слова: научно-педагогический портрет, Тамара Дмитриевна Демьянюк, ученый, педагог, научно-педагогическая деятельность.

Based on the analysis of the biography, documents, memoirs of colleagues, like-minded people, students and relatives, the article presents a scientific and pedagogical portrait of a contemporary Ukrainian teacher Tamara Dmytrivna Demianiuk. It has been established that a characteristic feature of the description of the portrait of the teacher (in contrast to the literary and artistic, where the author's vision of a person is clearly traced and her attitude to her) is an objective assessment of her professional inclinations and abilities.

The design of the scientific and pedagogical portrait of T. D. Demianiuk was carried out in accordance with

the following main characteristics: direction and sphere of pedagogical activity; pedagogical skills; outlook; personal qualities; interaction with colleagues and students. In this regard, it was established that the success of the scientific and pedagogical activity of T. D. Demianiuk was facilitated by her personal character traits (energy, cheerfulness, responsiveness, softness, simplicity, self-discipline, attentiveness, intransigence, firmness, independence, determination, confidence, courage, perseverance, punctuality, initiative, determination, self-improvement, responsibility, honesty, goodwill, kindness, integrity, sincerity, reliability, disinterestedness, modesty, openness, delicacy, conscientiousness, industriousness, respectfulness, activity, curiosity, creativity, resourcefulness, effectiveness, innovativeness), her worldview beliefs (optimism, observance of human values, observance of personal principles), high competence and dedication of the chosen profession.

It was established that Tamara Dmytrivna was iconic, highly educated, professional, innovative, creative, highly moral scientist and educator. It is proved that the scientific and pedagogical portrait of a researcher in many factors is evidence of the achievement of professional peaks, which can serve in an ideal way not only for present, but also for future generations of educators and scientists.

Key words: scientific and pedagogical portrait, Tamara Dmytrivna Demianiuk, scientist, educator, scientific-pedagogical activity.

Постановка проблеми. Помітним досягненням педагогічної науки в Україні став неабиякий прорив у ґрунтовному вивченні, об'єктивному аналізі та оцінці науковцями-дослідниками нашої історичної минуштини, що дало змогу підняти цілий пласт української педагогічної культури, переосмислити діяльність різних громадсько-освітніх та педагогічних товариств, окремих персоналій.

З-поміж українських педагогів, науковців та непересічних освітян-практиків варто виокремити постать Тамари Дмитрівни Дем'янюк, науково-педагогічна спадщина якої охоплює різноманітні питання навчання і виховання учнівської й студентської молоді та посідає належне місце в українській педагогічній науці.

Упродовж останніх років у науково-педагогічній літературі неабиякої популярності набуває створення професійних портретів відомих особистостей, зокрема педагогів та науковців. З огляду на актуальність педагогічної спадщини Т. Д. Дем'янюк вважаємо за необхідне окреслити її науково-педагогічний портрет.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. У педагогіці поняття «портрет» як спосіб визначення набору провідних характеристик діяльності педагога, еталонних для самовдосконалення молодого спеціаліста, використовується не так часто. Опису педагогічного портрета конкретного вчителя чи викладача закладу вищої освіти, на жаль, не приділено належної уваги в сучасних наукових розвідках. Характерною особливістю опису портрета педагога (на відміну від літературного і художнього, де чітко простежуються авторське бачення людини та ставлення до неї) є об'єктивна оцінка його фахових задатків та здібностей. Теоретичне обґрунтування методики портретотворення педагога-науковця представлено в працях М. Добрускіна [3], В. Моргуна [4], Л. Юрчак [8], В. Шевчук [7] та ін.

На думку Ю. Терещенка, ідеал загалом є світоглядною проекцією освітнього людино творення, а освітньо-виховний ідеал – моделлю педагогічного творення і самотворення особистості в контексті ідей та цінностей, що відповідають тенденціям соціорозвитку. Визначення його граней дозволяє окреслити такі риси людини, що дозволяють їй бути самокерованою, позиціонувати себе особистістю, носієм та поборником національної культури. [6, с. 32–34, 44, 48].

Мета статті – на основі аналізу біографічних даних, документів, спогадів колег, однодумців, учнів і рідних представити науково-педагогічний портрет сучасного українського педагога Тамари Дмитрівни Дем'янюк.

Виклад основного матеріалу. Для створення портрета педагога-науковця варто скористатися загальними «критеріями-характеристиками». До них, зокрема, відносять: обов'язкове здійснення аналізу з урахуванням просторово-часових змін, відображення потребнісно-вольових переживань, змістовної спрямованості особистості, рівня засвоєння та реалізації діяльності. Значна увага приділяється також відповідності чи випередженню соціальним запитам та ідеалізованим образам.

Зважаючи на вищевикладене, для створення науково-педагогічного портрета Тамари Дмитрівни Дем'янюк нами використовувалися спогади колег, однодумців, учнів і студентів, рідних, а також архівні документи. В основу показників педагогічного портрета професора було взято концепцію педагогічної майстерності, розроблену академіком І. Зязюном [5] (гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка). Крім того, з метою творення портрета видатного педагога та науковця нами використовувалися такі характеристики: напрям та сфера педагогічної діяльності; педагогічна майстерність; світогляд; особисті якості; взаємодія з колегами та вихованцями. Важливими елементами в описі педагогічної діяльності людини та створенні уявлення про неї є наявність відомостей про її фахові вподобання, тобто ту галузь знань, яка стала напрямом її наукових пошуків, здобуття знань, їх передачі молодшому поколінню, а також сферою їх реалізації.

Т. Д. Дем'янюк належала до когорти викладачів гуманітарної сфери, які значну увагу приділяють вихованню студентів.

Академік, дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, директор Інституту проблем виховання НАПН України, голова Комісії з інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи

в загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України Іван Дмитрович Бех стверджує, що Тамара Дмитрівна Дем'янюк як сучасний науковець, завідувач кафедри теорії і методики виховання РДГУ, маючи двадцятирічний досвід викладацької роботи, помітила невикористані резерви і можливості у виховній роботі, а як наслідок – виступила ініціатором створення Науково-дослідної лабораторії інноваційних виховних технологій як структурного підрозділу Рівненського державного гуманітарного університету. Крім того, Іван Дмитрович додає: «Мене (та і не тільки!) вражає її глибокий аналітичний розум, надзвичайна працьовитість, наполегливість, постійний творчий пошук, а ще – вміння поділитися досвідом роботи, прийти з порадою на допомогу тому, хто її потребує, вчасно і вміло підтримати цінну ініціативу. Прикладом, гідним для наслідування, є її вимогливість, насамперед до себе, та нетерпимість до тих людей, які легковажно ставляться до своїх обов'язків. А ще приваблює якась особлива її жіноча чарівність, душевність, доброта ...» [2, с. 4].

Доктор філософії, кандидат педагогічних наук, начальником відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України Світлана Володимирівна Кириленко, характеризуючи Т. Дем'янюк, зауважує: «Творчий та життєвий шлях Тамари Дмитрівни є прикладом вірного служіння і відданості найгуманнішій, найсвітлішій справі – навчанню і вихованню майбутніх педагогів, а також дітей та учнівської молоді» [1, с. 5]. На переконання київської ученої, творча праця Т. Дем'янюк – вагомий внесок в оновлення змісту освіти, організацію навчально-виховного процесу, становлення демократичної системи навчання, виховання свідомого громадянина, патріота, формування в нього потреби та вміння жити в громадянському суспільстві, а масштабність наукового мислення, державний підхід і вміння глибоко аналізувати актуальні проблеми розвитку освіти і виховання, знаходити їх оптимальні шляхи вирішення є взірцем і гідним прикладом для наслідування. «Як педагог-новатор, – зазначає С. Кириленко, – Тамара Дмитрівна шукає шляхи перебудови свідомості студента, звільняє її від догматизму, стереотипів минулого. Така модель дозволяє майбутньому вчителю вийти на рівень саморозвитку, самовдосконалення і самовиховання. Її зваженість, толерантність, висока інтелігентність, професіоналізм спонукають освітян до інноваційної діяльності [там само].

«Я переконана, – додає Світлана Володимирівна, – що Наука Виховання – це її життя. Велика життєздатність і життєтворчість, що має дивну владу над людьми, допомагає їй досягти поставленої мети й успішних результатів у роботі. Вона робить все, щоб дати майбутньому педагогу знання, які б відповідали кращим досягненням світової педагогіки. Тамара Дмитрівна належить до тих людей, які не зупиняються на досягнутому, сміливо беруться за нові справи, впевнено йдуть до нових здобутків в освіті, присвячуючи їй усе своє життя» [там само].

Спогади колеги, соратниці Т. Дем'янюк Галини Пилипівни Кособуцької, доцента кафедри теорії і методики виховання, також додають певні фрагменти у портрет видатного науковця. Так, Г. Кособуцька зазначає: «Знаючи Тамару Дмитрівну як вимогливого Вченого, з особливою душевною гармонійністю

цікаво проникнути до творчої лабораторії Педагога-оптиміста за світовідчуттям не лише в науці, а й у практичній діяльності» [1, с. 9]. Її «творче обличчя» як умілого дослідника окреслюється вже в перших наукових статтях, перших збірках, де представлені проблеми ідейно-патріотичного виховання старшокласників у позаурочний час, питання попередження правопорушень неповнолітніх, а також даються методичні рекомендації класним керівникам щодо різновидів планування виховної роботи, діяльності учнівського самоврядування, вдосконалення роботи учнівських наукових товариств.

«Книги Тамари Дмитрівни зацікавлюють читача, спонукають глибоко замислитися над проблемами, стають своєрідним дороговказом, порадицею для тих, хто дотичний до виховання дітей. Поєднання громадянського, морально-духовного, превентивного виховання створює в наукових дослідженнях Т. Дем'янюк особливу тональність, що вже сама по собі посилює педагогічне звучання теоретико-методологічних положень», – переконує Галина Кособуцька [1, с. 18–19].

Кандидат педагогічних наук, доцент, директор Птицької ЗОШ І – ІІ ступенів Дубенського району Наталія Степанівна Савінова так бачить науково-педагогічний портрет Т. Дем'янюк: «Професор Тамара Дем'янюк як науковий керівник увела мене у світ науки, ознайомила зі встановленими методами та прийомами наукової діяльності, способами презентації оптимальних результатів, загальними підходами до методології і тактики написання дисертації, професійними й етичними засадами спілкування в науковому середовищі, а ще – навчила ефективно планувати свою роботу та спрямовувати зусилля на досягнення наукових результатів. Вона не навчає, вона просто кваліфіковано веде, не «тягне» за собою, а спонукає, не змушує, а вказує шлях, дозволяючи йти самостійно. Така згода зветься наставництвом. Тому слова Наставника – «Ваше призначення – сказати людям нове в тому вченні, яке створюєте, – бо це поклонання, обов'язок, який покладений на Вас, який маєте провести в життя педагогічної громадськості» – стали для мене не лише пам'ятними, а й стимулюючо-спрямовувачими [1, с. 33].

Тамара Дмитрівна – майстер створення такого морального виміру, який змушує людину жити за законами своєї особистісної сутності, одночасно стверджуючи необхідність, бажання сходження до ідеалу. Інша її цінність передбачає прояв інтересу, уваги до людини, зацікавлення прагненнями, бажаннями, життєвими планами, ціннісними орієнтаціями і навіть неприємностями, які з'являються в житті. Важливою умовою приязні до мого керівника – піклування про ближнього, що неодмінно реалізується у формі спілкування з властивою саме їй повагою, щирістю, спільними переживаннями та об'єктивною оцінкою почутого. Завдяки такому загальному позитивному, більше того, добродійному й емоційно привабливому ставленню в людини (зокрема і в мене!) формуються внутрішні стимули для творчої діяльності, зрілих досягнень і одночасно блокуються будь-які бар'єри, перешкоди, негативи [1, с. 34].

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри управління освітою, проректор із наукової роботи Рівненського інституту післядипломної педагогічної освіти Тетяна Миколаївна Гавлітіна також внесла свої штрихи у створення науково-педагогічного портрету Т. Дем'янюк, зауваживши:

«Тамара Дмитрівна не виходила з мого поля зору як педагога-початківця, згодом – методиста райметодкабінету та працівника обласного управління освіти і науки. Постійні зустрічі на семінарах, нарадах, методоб'єднаннях із питань виховання підростаючого покоління завершувалися довгими розмовами, полеміками та глибоким уболіванням за молодь – майбутню державу. Надзвичайно приємно було переживати разом із Тамарою Дмитрівною неабиякий інтерес до її думок з боку академіків, провідних науковців виховної тематики на всеукраїнських і міжнародних конференціях. Вона як істинний творець науково-методичних розробок зуміла згуртувати педагогів-дослідників і науковців у єдиний колектив» [1, с. 36].

Багатомірність та багатогранність особистості Тамари Дмитрівни відзначає і Руслана Леонівна Соїчук, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету: «Характерною рисою Тамари Дмитрівни є її неповторність в усьому, що б вона не робила чи не створювала у всіх сферах життя – усе робиться з натхненням заповзяттям, з душею. Уміння почути, перейнятися проблемами інших, зрозуміти, підтримати та допомогти свідчать про її особистісну духовну глибину» [1, с. 39].

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету Тетяна Степанівна Ціпан зауважує: «Тамара Дмитрівна – особистість неординарна й багатогранна, людина високої культури й широкого світогляду, невичерпної енергії й оптимізму. З ким би вона не працювала чи не спілкувалася – зі шкільними вчителями чи науковцями з університету, зі студентами чи аспірантами – їй завжди були притаманні доброзичливість і демократичність, принциповість і вимогливість до справи, яку вона робить» [1, с. 42]. На глибоке переконання Т. Ціпан, професор Т. Д. Дем'янюк досконало володіла прийомами та методами навчально-виховної та управлінської діяльності, власним прикладом демонструвала інноваційні підходи до навчання і виховання студентської молоді; вирізнялася аналітичним мисленням, активним творчим пошуком, баченням чітких перспектив розвитку національної школи. Тетяна Степанівна, крім того, зазначила, що «типологічно вона належала до когорти людей, які здатні приймати рішення і нести за них відповідальність, не лукавити, не ховатися за спину інших, не тікати від проблем, а самостійно розв'язувати їх. У цьому їй допомагали вироблені з дитинства мужність і тверда воля, наполегливість і терпимість у науковій роботі, коректність і справедливість у ставленні до оточуючих. Високі державні нагороди і професійні сходинки, якими піднімалася професор Т. Дем'янюк, не змінили її ставлення до людей та відповідальності, з якою вона ставилася до кожної справи, яку робила» [1, с. 43–44].

«Педагогом із великої літери, Професором, Людиною високих моральних якостей, справжнім Майстром педагогіки» знають Т. Дем'янюк Людмила Йосипівна Даниш, директор Корецького НВК «Школа І – ІІ ступенів-лицей», та Оксана Вікторівна Рогальчук, заступник директора цього закладу [1, с. 45]. На їхнє переконання, Тамара Дмитрівна – це генератор ідей, яка вміло і творчо керувала кафедрою теорії і методики виховання, створюючи умови для творчого зростання і пошуку, мала природний дар обходити стандарти і стереотипи, натомість шукати нове, суттєве;

людина гармонійна і багатогранна, мудрий наставник, адже служила гідним прикладом для наслідування; висококваліфікований педагог-науковець, який демонстрував творчий підхід у підготовці фахівців, успішно впроваджувала новаторські ідеї у формування змісту освіти і виховання, запроваджувала високі європейські стандарти на національну науково-освітню основу [1, с. 46].

На думку Зої Володимирівни Макарчук, директора Рівненської гуманітарної гімназії, та Віри Григорівни Ординської, заступника директора з наукової роботи цього закладу, «Тамара Дмитрівна Дем'янюк – працелюбна, конструктивна особистість, висококомпетентний фахівець, справжній інтелегент нової доби; приклад цілеспрямованої творчої праці, інтелігентності, моральної цілісності, чесності у ставленні до людей. Своїми ідеями, позиціями, прагненнями, проектами, змістом діяльності вона відповідає на запити часу і випереджає його поведінкою і вчинками на кожному етапі своєї життєтворчості, є зразком науковості й моральності для педагогів» [1, с. 47].

Галина Федорівна Вознюк, начальник відділу освіти Дубенської районної державної адміністрації, та Наталія Леонідівна Мельникова, завідувачка методичного кабінету цього закладу, зазначають, що Тамара Дмитрівна – це «Особистість, Людина, Педагог, Учений, по-іншому – взірць для наслідування» [1, с. 50].

Завідувачка методичним кабінетом відділу освіти Березнівської районної державної адміністрації Лідія Степанівна Мельничук виокремлює у науково-педагогічному портреті Т. Дем'янюк «наукове, новаторське

розуміння надзвичайно великої ролі освіти та виховання майбутніх поколінь, толерантність і гуманність, турботу про тих, хто працює на освітянській ниві і словна віддається улюбленій справі» [1, с. 51].

Софія Олександрівна Шидловська, завідувачка методичним кабінетом відділу освіти і виховання Володимирецької райдержадміністрації, Світлана Євгенівна Дуляницька, директор Володимирецької ЗОШ І – ІІІ ступенів, Наталія Валеріївна Сакова, заступник директора цього закладу, зі свого боку зазначають: «У її особі ми завжди бачили сучасного вченого, невтомного працелюба, мудрого наставника, творчого організатора. Своєю працею вона утверджувала багаті і вагомі гармонійності: вишуканий інтелект, патріотичний обов'язок, невичерпну енергійність, педагогічний оптимізм, творчий неспокій, а ще – високу інтелігентність, людяність, витончену делікатність. Її авторитет – це творіння розуму й душі, вміння утвердити серед педагогів глибоку повагу до своїх ідеалів, принципів, переконань. Її діяльність – це життя наукової думки, вміння викликати в інших жагоду до знань через самоосвіту. Педагогічні новаторські переконання Тамари Дмитрівни стали переконаннями багатьох освітян тому, адже наука опромінюється її особистими думками, позиціями і роздумами» [1, с. 53].

Зважаючи на наведені вище характеристики видатного педагога й ученої Тамари Дмитрівни Дем'янюк, нами було виокремлено основні риси її характеру, що склали основу її науково-педагогічного портрета (див. рис.).

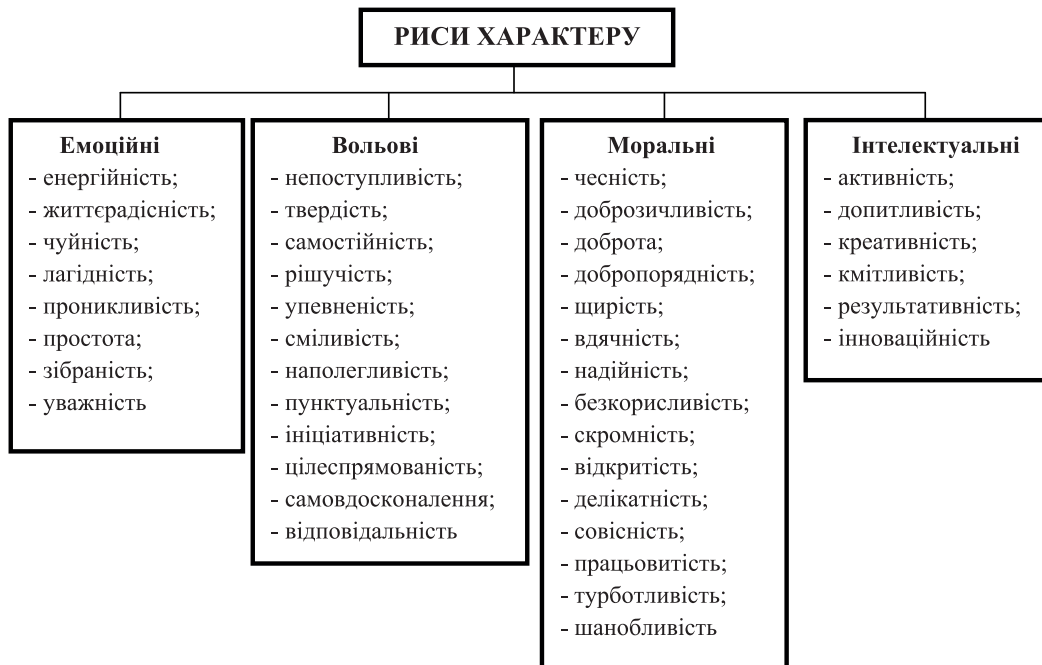

Рис. Основні риси характеру Т. Дем'янюк

Отже, науково-педагогічний портрет Т. Дем'янюк у багатьох чинниках є свідченням досягнення професійних вершин, які можуть слугувати ідеальним образом для нинішніх та майбутніх поколінь педагогів і науковців.

Висновки. Таким чином, на основі спогадів колег, однодумців, учнів, рідних нами було представлено науково-педагогічний портрет ученої, дослідниці

та науковця Тамари Дмитрівни Дем'янюк. Базуючись на виокремлених характеристиках та зважаючи на риси характеру, можемо впевнено стверджувати, що, будучи знаковим, високоосвіченим, професійним, інноваційним, креативним, високоморальним науковцем і педагогом, її науково-педагогічна діяльність, ідеї і погляди не лише не втратили свого значення, а є справжнім дороговказом для майбутніх поколінь педагогів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у поглибленому теоретико-практичному вивченні експериментально-виховної діяльності професора Т. Д. Дем'янюк на Рівненщині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дем'янюк Т. Д.: науково-педагогічна школа : монографія / упор. А. М. Воробйов, Г. П. Кособуцька, Р. Л. Сойчук. – Рівне : РДГУ, 2012. – 418 с.
2. Дем'янюк Тамара Дмитрівна: біобібліографічний покажчик (до 65-річчя від дня народження) / уклад. : С. Н. Грипич, М. П. Мельникович, Н. М. Гуменюк ; вступ. стаття І. Д. Бега. – Рівне : РДГУ, 2009. – 124 с.
3. Добрускін М. Е. Соціально-психологічний портрет вузовського педагога / М. Е. Добрускін // Социологические исследования. – 1995. – № 9. – С. 137–141.
4. Моргун В. Ф. Автобіографічний опитувальник «Історико-психологічний портрет фахівця» / В. Ф. Моргун // Психологія і особистість. – 2012. – № 2. – С. 141–154.

5. Педагогічна майстерність : підручник / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.

6. Психолого-педагогічне проектування особистісно орієнтованих технологій навчання і виховання у вищих навчальних закладах : монографія / за ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К. : Пед. думка, 2008. – 255 с.

7. Шевчук В. В. Дослідження біографії вченого як персоніфікованого образу науки / В. В. Шевчук // Історико-педагогічні студії. – К., 2011. – Вип. 5. – С. 276–279.

8. Юрчак Л. Штрихи до професійного портрета та типові девіації вчителів / Л. Юрчак // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали ІХ Всеукр. наук. конференції (Тернопіль, 18–22 листопада 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 30–36.

Дата надходження до редакції: 06.05.2019 р.

УДК 37(091) (460)

DOI: 10.37026/2520-6427-2019-100-4-15-19

Руслана ШЕРЕТЮК,

*доктор історичних наук,
професор кафедри образотворчого
та декоративно-прикладного мистецтва
Рівненського державного гуманітарного університету*

Надія СТОКОЛОС,

*доктор історичних наук,
професор кафедри культурології та філософії
Національного університету «Острозька академія»*

ПЕДАГОГІЧНІ НОВАЦІЇ ЙОСИФА ДЕ КАЛАСАНСА (1557–1648) ЯК «СОЦІАЛЬНА РЕФОРМА» РАННЬОМОДЕРНОЇ ДОБИ

У статті окреслено педагогічні набутки Йосифа де Каласанса – засновника першої в Європі безкоштовної школи для дітей із найбідніших прошарків населення. З'ясовано, що це поклало початок й визначило головну мету діяльності римо-католицького чернечого ордену піарів. Виявлено, що постановня розгалуженої мережі піарських шкіл стало спробою здійснення своєрідної соціальної реформи, покликаної не лише подолати елементарну неосвіченість народних мас, але й надати їм можливість подбати про гідне життя.

Ключові слова: Йосиф де Каласанс, безкоштовна школа, орден піарів, педагогічні новації, соціальна реформа, ранньомодерна доба.

В статті обозначены педагогические достижения Иосифа де Каласанса – основателя первой в Европе бесплатной школы для детей из беднейших слоев населения. Выяснено, что это положило начало и определило главную цель деятельности римско-католического монашеского ордена пиаров. Выявлено, что возникновение разветвленной сети пиарских школ стало попыткой осуществления своеобразной социальной реформы, призванной не только преодолеть элементарную необразованность народных масс, но и представить им возможность позаботиться о достойной жизни.

Ключевые слова: Иосиф де Каласанс, бесплатная школа, орден пиаров, педагогические новации, социальная реформа, раннемоде́рная эпо́ха.